

قلمرو زبانی

۱ در شعری که خواندید، پنج واژه مهم املائی بیابید و بنویسید.

پاسخ: رونق - اجل - محنت - خاص و عام - عوعو - غرش - مفتخر - طالع - مسعود - تأثیر - اختران - تحمل - طبع

نابود کرد

۲ تفاوت معنایی فعل «کشت» را در ابیات زیر توضیح دهید.

- گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت گفتا تو بندگی کن کاو بنده پرور آید
- بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

خاموش کرد

طالع

۳ برای هر واژه مشخص شده، یک مترادف از متن درس بیابید.

- بر در بخت بد فرود آید هر که گیرد عنان مرکبش، آز ناصر خسرو
- همّت بلند دار که نزد خدا و خلق باشد به قدر همّت تو اعتبار تو ابن یمین

مترادف آن در درس پیدا نشد. شاید: رونق

قلمرو ادبی

۱ قافیه و ردیف را در بیت نخست این سروده مشخص کنید.

ردیف

قافیه

ردیف

قافیه

هم مرگ، بر جهان شما نیز بگذرد هم رونق زمان شما نیز بگذرد

۲ در بیت زیر، کنایه‌ها را بیابید و مفهوم آنها را بنویسید.

بر تیر جورتان ز تحمّل سپر کنیم تا سختی کمان شما نیز بگذرد
پاسخ: سپر کنم: کنایه از مانع ایجاد کنم، دفاع کنم. سختی کمان: کنایه از مهارت در تیر اندازی

۳ در بیت پنجم، استعاره‌ها را مشخص کنید و مفهوم هر یک را بنویسید.

در مملکت چو غرش شیران گذشت و رفت این عو و سگانِ ثا نیز بگذرد
پاسخ: شیران: استعاره از سرداران دلاور ایران باستان سگان: استعاره از مغولان اشغالگر

قلمرو فکری

۱ با توجه به توضیح زیر، معنی و مفهوم بیت اول درس را به نثر روان بنویسید.

سیف‌الدین محمد فرغانی، در سده هفتم هجری، هنگامی که شهرهای بزرگ و آباد ایران، در آتش بیداد مغولان می سوخت، این شعر را سرود. سیف در این سروده، از رفتار ظالمانه فرمانروایان و تاخت و تاز سپاه مغول، با بیان کوبنده‌ای انتقاد می کند.

پاسخ: مرگ بر جهان شما (مغولان خونخوار) نیز گذر خواهد کرد و شوکت روزگار شما نیز به پایان خواهد رسید.

۲ در بیت زیر، مقصود شاعر از «رمه»، «چوپان گرگ طبع» و «گرگی شبان» چیست؟

ای تورمه سپرده به چوپانِ گرگِ طبع این گرگیِ شبانِ شما نیز بگذرد
پاسخ: رمه = توده مردم چوپان گرگ طبع = پادشاهان ستمگر و مغولان گرگی شبان = ستمگری

۳ از متن درس، برای حدیث و آیه زیر، نمونه بیتی مرتبط بیابید و بنویسید.

■ الدَّهْرُ یَوْمَانِ یَوْمٌ لَّکَ وَ یَوْمٌ عَلَیْکَ. امام علی(ع)

بیت متناسب:

ای مُفْتَحِرْ به طالعِ مسعودِ خویشِ تأثیرِ اخترانِ ثا نیز بگذرد

■ كلُّ نفسٍ ذائِقَةُ الموت.

سورة آل عمران، آیه ۱۸۵

بیت متناسب:

آبِ اَجَلٍ كِه هَمّت گلوگیر خاص و عام بر حلق و بر دهانِ ثَمّا نیز بگذرد

۴ سروده زیر، یادآور کدام بیت درس است؟

ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد خذلان خاقانی

پاسخ: یاد آور این بیت است:

چون دادِ عادلان به جهمان در، بقا نکرد بیدادِ ظالمانِ ثَمّا نیز بگذرد

Behindars.ir